

11. CEZA HUKUKU GÜNLERİ
KORUMA TEDBİRLERİ VE TÜRK ANAYASALARI İLE YENİ ANAYASA
ÖNERİLERİNDE KORUMA TEDBİRLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Tanzimat'tan Günümüze Anayasal
Gelişmelerde Temel Hakları Sınırlayan Ceza
Muhakemesine İlişkin Düzenlemeler

Yrd. Doç. Dr. Selman DURSUN
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı

İstanbul, 01.06.2016

11. CEZA HUKUKU GÜNLERİ

KORUMA TEDBİRLERİ VE TÜRK ANAYASALARI İLE YENİ ANAYASA ÖNERİLERİNDE KORUMA TEDBİRLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

I. GENEL OLARAK

- Temel hakları sınırlayan ceza muhakemesi düzenlemeleri=Koruma tedbirleri ve özellikle yayın yasakları
- Kanunilik ilkesi – kıyas yasağı
 - AY 13: Temel hak ve hürriyetler...ancak kanunla sınırlanabilir.
 - Koruma tedbirleriyle ilgili yönetmelikler
 - CMH'daki kıyas serbestisinin istisnası
- AİHS ve MSHS ile ilişkisi ve AYM'ye bireysel başvuru

11. CEZA HUKUKU GÜNLERİ

KORUMA TEDBİRLERİ VE TÜRK ANAYASALARI İLE YENİ ANAYASA ÖNERİLERİNDE KORUMA TEDBİRLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

II. KORUMA TEDBİRLERİYLE SINIRLANAN TEMEL HAKLAR

A. Kişi Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi Varlığı

- AY 17/2: Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz. (1961 AY'de yok) / Sınırı: 17/3 (insan haysiyeti)
 - Beden Muayenesi ve Vücuttan Örnek Alma
 - Şüpheli/sanığın dış beden muayenesinin yönetmelikte düzenlenmesi
- AY 17/4: ...yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi...sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır.
 - Yakalama ve tutuklama sırasında silah kullanma sonucu ölüm
 - PVSK 16: Yakalama, gözaltına alma, tutuklama, zorla getirmede silah kullanma

11. CEZA HUKUKU GÜNLERİ

KORUMA TEDBİRLERİ VE TÜRK ANAYASALARI İLE YENİ ANAYASA ÖNERİLERİNDE KORUMA TEDBİRLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

B. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği

- AY 19/2: Hürriyetten yoksun bırakma sebepleri (1961 AY'de yok)
 - Yakalama (Gözaltı?)
 - Tutuklama
 - Adli kontrol
 - Bağımlılar için hastaneye yatma (AY 19/2: Uyuşturucu madde veya alkol tutkununa yönelik tedbirler)
 - Konutu, yerleşim bölgesini terk etmeme (AY 19/2?)
 - Zorla getirme (AY 19/2?) Savcının zorla getirme kararı vermesi (CMK 146/4-5)
 - Gözlem altına alma (AY 19/2: Akıl hastasına yönelik tedbirler)
- AY 19/3: Tutuklama ve yakalamanın şartları: Hâkim kararı güvencesi (1961 AY 30)
- AY 19/4: Yakalanan ve tutuklanana hakların bildirilmesi (1961 AY 30)
- AY 19/5: Hâkim önüne çıkarma süresi (1961 AY 30)
- AY 19/6: Yakalama ve tutuklamanın yakınlarla bildirim (1961 AY 30)
- AY 19/7: Tutukluların makul sürede yargılanma ve serbest bırakılma hakkı ve kefaletle salıverilme (1961 AY'de yok)
- AY 19/8: Tutukluluğu denetletirme hakkı (1961 AY'de yok)
- AY 19/9: Tazminat hakkı: 2001 değişikliği ile tazminat hukukunun genel prensipleri (1961 AY 30)

11. CEZA HUKUKU GÜNLERİ

KORUMA TEDBİRLERİ VE TÜRK ANAYASALARI İLE YENİ ANAYASA ÖNERİLERİNDE KORUMA TEDBİRLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

C. Özel Hayatın Gizliliği

- AY 20/2: Sınırlama sebepleri ve şartları (1961 AY 15)
 - Hâkim kararı veya (gecikmede sakınca varsa) yetkili mercinin yazılı emri (1961 AY 15'te yetkili mercinin emri)
 - Üst ve eşya (araç?) araması ve el koyma (hâkim onayı)
 - PVSK 4/A-6: Durdurulan aracın gizli bölümlerinin kolluk amirinin sözlü emriyle aranabilmesi
- AY 20/3: Kişisel verilerin korunması
 - Moleküler genetik inceleme (CMK 80: Sonuçların gizliliği)
 - Fizik kimliğin tespiti (CMK 81/2: Kayıtların yok edilmesi)
 - Gizli koruma tedbirleri (CMK 137/3, 139/6, 140/4)
 - Bilgisayarlarda arama, kopyalama, el koyma (CMK 134) Gizlilik ve yok etme?

Ç. Konut Dokunulmazlığı

- AY 21: Sınırlama sebepleri ve şartları. Bkz. özel hayatın gizliliği (1961 AY 16, 1924 AY 76)
- Konutta arama ve el koyma

11. CEZA HUKUKU GÜNLERİ

KORUMA TEDBİRLERİ VE TÜRK ANAYASALARI İLE YENİ ANAYASA ÖNERİLERİNDE KORUMA TEDBİRLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

D. Haberleşme Hürriyeti

- AY 22/2: Haberleşmenin gizliliğini sınırlama sebepleri ve şartları (1961 AY 17, 1924 AY 81)
 - Hâkim kararı veya (gecikmede sakınca varsa) yetkili mercinin yazılı emri+hâkim onayı (1961 AY 17'de yalnızca hâkim kararı, keza 1924 AY 81'de posta evrakı bakımından yalnızca hâkim/mahkeme kararı)
 - Postada el koyma (CMK 129: Savcının yazılı emri, hâkim onayı düzenlenmemiş)
 - İletişimin denetlenmesi (CMK 135'te savcının kararında yazılılık vurgusu eksik) ve diğer gizli koruma tedbirleri

E. Yerleşme ve Seyahat Hürriyeti

- AY 23/3: Yurtdışına çıkma hürriyetinin sınırlanması
 - Hâkim kararı güvencesi (2010 değişikliği)
 - Adli kontrol (109/3-a: Yurtdışına çıkamamak yükümlülüğü)

11. CEZA HUKUKU GÜNLERİ

KORUMA TEDBİRLERİ VE TÜRK ANAYASALARI İLE YENİ ANAYASA ÖNERİLERİNDE KORUMA TEDBİRLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

F. Basın Hürriyeti

- AY 28/5: Dağıtımın önlenmesi (hâkim kararı & gecikmede sakınca varsa yetkili mercinin emri+hâkim onayı)
 - Basın Kanunu 25/3: Belirli suçlara dair TR dışı yayınların dağıtım ve satış yasağı (hâkim kararı+gecikmede sakınca varsa savcının kararı+hâkim onayı)
- AY 28/7: Toplatma (hâkim kararı & gecikmede sakınca varsa yetkili mercinin emri+hâkim onayı) – 1961 AY 22/5
 - Basın Kanunu 25/2: Belirli suçlarda basılmış eserlerin tamamına el koyma (yalnızca hâkim kararı)
- AY 28/8: El koymada genel hükümlere atıf
 - Basın Kanunu 25/1: Basılmış eserin 3 adedine el koyma (savcı & gecikmede sakınca varsa kolluk) Genel hükümler? CMK 127 (...kolluk amirinin yazılı emri)?
- AY 28/9: Süreli yayını geçici kapatma

G. Basın Araçlarının Korunması

- AY 30: Basımevine, eklentilerine, basın araçlarına suç aleti gerekçesiyle el koyma yasağı (1961 AY 25) 2004 AY değişikliği ile istisna kaldırıldı

11. CEZA HUKUKU GÜNLERİ

KORUMA TEDBİRLERİ VE TÜRK ANAYASALARI İLE YENİ ANAYASA ÖNERİLERİNDE KORUMA TEDBİRLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

F. Mülkiyet Hakkı

- AY 35/2: Kamu yararı amacıyla kanunla sınırlama
 - El koyma tedbirleri

G. Aleyhe Delil Vermeme Hakkı

- AY 38/5: Nemo tenetur ilkesi
 - Beden Muayenesi ve Vücuttan Örnek Alma (krş. diğer kişiler CMK 76/4)

11. CEZA HUKUKU GÜNLERİ

KORUMA TEDBİRLERİ VE TÜRK ANAYASALARI İLE YENİ ANAYASA ÖNERİLERİNDE KORUMA TEDBİRLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

III. YAYIN YASAKLARIYLA SINIRLANAN TEMEL HAKLAR

A. Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti

- AY 26/2: Bu hürriyetler...başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.

B. Basın Hürriyeti

- AY 28/4: Basın hürriyetinin sınırlanmasında, Anayasanın 26 ve 27 nci maddeleri hükümleri uygulanır.
- AY 28/6: Yargılama görevinin amacına uygun olarak yerine getirilmesi için, kanunla belirtilecek sınırlar içinde, hâkim tarafından verilen kararlar saklı kalmak üzere, olaylar hakkında yayım yasağı konamaz.

11. CEZA HUKUKU GÜNLERİ

KORUMA TEDBİRLERİ VE TÜRK ANAYASALARI İLE YENİ ANAYASA ÖNERİLERİNDE KORUMA TEDBİRLERİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

III. YAYIN YASAKLARIYLA SINIRLANAN TEMEL HAKLAR

- Soruşturmanın gizliliği (CMK 157)
- Ses ve görüntü kaydı yasağı (CMK 183)
- (Belirli sebeplerle) açık duruşmanın içeriğini yayınlama yasağı (CMK 187/3)
- Kapalı duruşmanın içeriğini yayınlama yasağı (CMK 187/2)
- Yargı görevi yapanı, bilirkişiyi, tanığı etkilemeye teşebbüs (TCK 277)
- Gizliliğin ihlali suçu (TCK 285)
- Ses ve görüntülerin kayda alınması suçu (TCK 286)
- Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs suçu (TCK 288)